

Ekologia w wielkim mieście

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY KOŁO MIEJSKIE W GLIWICACH

Jubileuszowy XX Gliwicki Kiermasz Żywności Ekologicznej i Tradycyjnej - Natura, zdrowie, kultura

W tym numerze:

W sobotę 19 września 2015 r. odbył się jubileuszowy - XX Gliwicki Kiermasz Żywności Ekologicznej i Tradycyjnej - Natura, zdrowie, kultura. Impreza na dobre wpisała się w kalendarz gliwickich wydarzeń. I choć na przestrzeni lat zmieniło się wiele - zasięg imprezy, osoby organizujące wydarzenie, miejsce, to idea pozostaje wciąż ta sama - promocja żywności wytworzonej w sposób ekologiczny oraz budowanie bezpośrednich powiązań pomiędzy rolnikami i konsumentami. Program kiermaszu obejmował, jak co roku, warsztaty dla uczestników w różnym wieku - zarówno dorosłych, jak i dzieci. Ponieważ 2015 rok został ustanowiony Międzynarodowym Rokiem Gleb to tematyka warsztatów nawiązywała właśnie do tego za-

gadnienia. Uczestnicy dowiedzieli się jak w naturalny sposób nawozić i pielęgnować rośliny znajdujące się w ich domach, ogródkach domowych i działkowych. Każdy mógł także się przekonać, że może produkować żywność, dysponując niewielką przestrzenią parapetu, balkonu, czy ogrodu. Ważnym punktem programu była prezentacja historii imprezy. Kiermasz został zainicjowany przed 20 laty, kiedy żywność ekologiczna nie miała w Polsce prawnego uregulowania, a system opierał się na wytycznych i zasadach pierwszego w Polsce stowarzyszenia producentów żywności ekologicznej - Ekoland. Jednym z założeń rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce - już wówczas, była systematyczna praca nad zwiększaniem świadomości konsumentów, a także rolników konwencjonalnych na temat rolnictwa ekologicznego. Z pracy ekspertów - rolników, naukowców, praktyków oraz ekologów (w tym z Polskiego Klubu Ekologicznego Koła Miejskiego w Gliwicach) korzystano w późniejszym czasie - przy tworzeniu polskiego ustawodawstwa o rolnictwie ekologicznym. Gliwicki kiermasz był i jest imprezą, w której elementy: edukacyjny i „sieciujący” są równie ważne, jeśli nie ważniejsze, niż sama sprzedaż.

Fot. AJ

	1-2
JUBILEUSZOWY KIERMASZ	3-5
MAGIA POGÓRZA	
BRUDNE PIENIĄDZE	6-7
BATERIA POMYSŁÓW, BATERIA NAGRÓD	8

Tytuł biuletynu

Zależy nam na tym, aby konsumenci byli świadomi, jak współcześnie produkowana jest żywność i jaki ma to wpływ na jej jakość - walory smakowe i odżywcze, ale także na jakość życia ludzi, którzy zajmują się produkcją żywności oraz stan środowiska naturalnego. Nie każdy zdaje sobie sprawę, że większość żywności z jaką mamy do czynienia w sklepach, to żywność wytworzona w sposób przemysłowy - z użyciem nawozów sztucznych i pestycydów. Z pozoru - na pierwszy rzut oka, takie produkty są tańsze, bo ich cena jest niższa, jednak nie uwzględnia kosztów środowiskowych - zanieczyszczenie środowiska, społecznych - koncentracja dochodu z wytwarzania żywności i humanitarnych - cierpienie zwierząt w przemysłowych hodowlach.

Wybierając żywność pochodzącą z gospodarstw ekologicznych mamy pewność, że została wytworzona z wielką dbałością zarówno o produkt, jak i o środowisko, i dobrostan zwierząt. Stąd cena żywności ekologicznej jest wyższa - rekompensuje rolnikowi między innymi niższy plon, ale także większy nakład jego pracy. Żywność ekologiczna jest coraz bardziej dostępna - powstaje wiele sklepów zarówno stacjonarnych, jak i internetowych z certyfikowanymi produktami, jednak nie każdy może sobie pozwolić na zakup żywności w sklepach ekologicznych. Aby ce-

na żywności ekologicznej była bardziej przystępna dla konsumentów warto kupować produkty bezpośrednio od wytwórcy - rolnika, czy przetwórcy. I temu też służy nasz kiermasz - połączeniu konsumenta z rolnikiem, przetwórcą. Oczywistym jest fakt, że nie każdy będzie mógł zaopatrzyć się w żywność bezpośrednio w gospodarstwie, ale wśród naszych wystaw-

ców, wielu rolników dowozi swoje produkty do odbiorców. Cieszy nas również, że rolnicy nawiązują kontakty zarówno z właścicielami sklepów i z sobą nawzajem. W przypadku, gdy rolnik zaopatruje swoich konsumentów ważna jest przecież ciągłość dostaw - poznając innych wytwórców można tę ciągłość zapewnić.

Impreza jest organizowana na zasadach non-profit i aby się odbywała, nasza organizacja co roku szuka źródeł finansowania. Związane jest to z symbolicznymi opłatami pobieranymi od wystawców oraz brakiem opłat za wstęp, dzięki czemu zachowuje swój edukacyjno-promocyjny charakter, a drobni rolnicy, czy sadownicy mogą brać w niej udział. Kiermasz jest bardzo pozytywnie oceniany zarówno przez konsumentów, jak i wystawców i mamy nadzieję, że w kolejnych latach uda nam się pozyskać środki, aby ta impreza mogła się odbywać.

[AJ]

Fot. AJ

Magia Pogórza

Halina Stolarczyk

Fot. AJ

Jest wiele regionów w Polsce, które są nie tylko atrakcyjne przyrodniczo, ale również są skarbnicą różnorodnych pamiątek przeszłości. Do takich miejsc można zaliczyć Pogórze Ciężkowickie, obszar położony pomiędzy Tarnowem i Jasłem oraz rzekami Białą i Wisłoką. Pogórze to nie tylko pola, łąki i lasy, to również miejsca mające szczególną moc przyciągania turystów i wycieczek szkolnych. Do najsłynniejszych można zaliczyć te, które znajdują się w Dolinie rzeki Białej Tarnowskiej na terenie miasta Ciężkowice. Wyjątkowe to miejsce na mapie Małopolski. Mieszka się tu ze sobą wspaniałe dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, baśniowe widoki, imponujące zabytki, a także ślady po wybitnych Polakach, którzy postanowili tu zamieszkać. Miasto Ciężkowice ma niezwykle bogatą historię, której dzieje ściśle spletały się z historią Polski. Widać ją w zabytkowej architekturze, kształcie miasta, wspaniałe prezentującym się rynku i pięknych uliczkach odchodzących od niego. Układ urbanistyczny miasta jest typowy dla miast średniowiecznych, dominujący jest

więc główny plac z ratuszem, od którego odchodzą na wszystkie strony ulice, prowadzące do kolejnych zabytków. Ciekawa jest również zabytkowa zabudowa placu głównego, domy z charakterystycznymi podcieniami, które są typowe dla tej okolicy, a ich widok jest pewnym znakiem, że pochodzą z Galicji.

Wspaniała przyroda i piękny krajobraz okolicy przyciągały sławnych Polaków, którzy zdecydowali się tu zamieszkać. Najwybitniejszym obywatelem w całej historii gminy był Ignacy Jan Paderewski. Wybitny muzyk zakupił w XIX wieku dworek w Kaśnej Dolnej i mieszkał w nim oraz komponował w latach 1897-1903. Sam dworek obecnie jest siedzibą muzeum. Tutaj odbywają się liczne koncerty muzyki poważnej. Sierpniowy fe-

Fot. CKiP Ciężkowice

stiwal Brawo Maestro to jedno z najważniejszych tego typu wydarzeń artystycznych w Polsce.

Na trwale w historię miasta wpisał się doktor Włodzimierz Tomek, miłośnik przyrody, który z pasją kolekcjonował trofea, tworząc z czasem bogatą kolekcję myśliwską, którą obecnie możemy

oglądać w Muzeum Przyrodniczym w Ciężkowicach. Na dorobek kolekcjonerski Państwa Tomków składają się dziesiątki trofeów łowieckich gromadzonych od wczesnych lat młodości, pół tysiąca owadów, eksponaty dzikich zwierząt, które wyglądają jak żywe i prezentują się efektownie. W multimedialnej sali na parterze przedstawiane są gatunki ptaków i zwierząt, mieszkające w Pogórzu Ciężkowicko-Rożnowskim. Prezentacja jest wzmocniona efektami dźwiękowymi – pięknym śpiewem ptaków, a także szczegółowym opisem cech i wyglądu zwierząt przez lektorkę. Podczas zwiedzania mamy również możliwość zobaczenia interaktywnej łąki z odtworzonymi typowymi dla Pogorza siedliskami roślin, gadów i płazów w postaci modeli plastycznych. Obecnie muzeum zostało doposażone z projektu realizowanego przez PKE w nowe multimedialne i interaktywne narzędzia edukacyjne. A jest to batyskaf z prezentacją multimedialną nt. mieszkańców rzeki, trójwymiarowa prezentacja dla starszych uczniów i gra wielkopłanszowa z pionkami w kształcie mieszkańców rzeki.

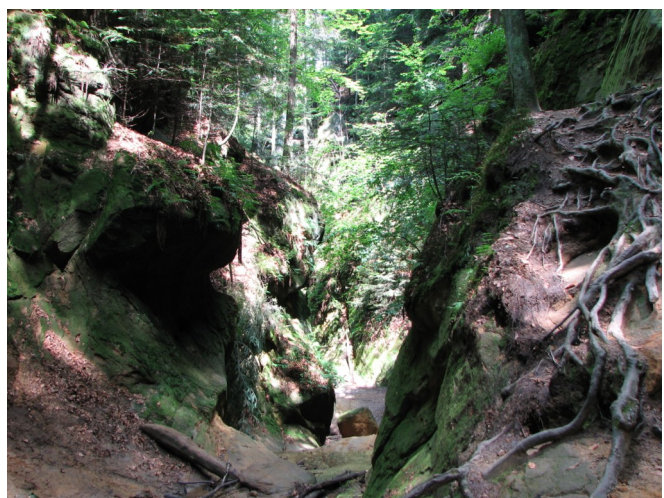

Fot. B.Krok

Największą atrakcją turystyczną na Pogórzu Ciężkowickim jest rezerwat przyrody „Skamieniałe Miasto” położone na zachodnich i północnych stokach wzniesienia Skala (367m) na terenie miasta Ciężkowice. W tym tajemniczym mieście napotkamy żyjące obok siebie dziwne kamienne istoty: Czarownice, Cygankę, Grzybka, Borsuka, Orła i Pieczarki. Na dodatek w mieście tym są: Pustelnia, Piekło, Lisi Wąwóz, Piramidy, Wąwóz Czarownic i Wodospad. Skąd się wzięły te dziwaczne i tajemnicze nazwy? Jedni mówią, że to

zakłęci w kamienie mieszkańcy dawnego miasteczka, którzy zostali ukarani za swoje nieczne postęпки. Inni, że skały narodziły się z osadów prehistorycznego dna morskiego. Swoje przedziwne imiona na ogół zawdzięczają fikuśnym kształtom. Również niezwykle ciekawym zjawiskiem przyrodniczym „Skamieniałego Miasta” jest Wodospad Ciężkowicki położony w Wąwozie Czarownic. Ludzie powiadają, że w nim czarownice ze swoimi diabelskimi kamratami odbywały swój sabat i stąd nazwa Wąwóz Czarownic. Zwiedzając Skamieniałe Miasto cofamy się w czasie i wkraczamy w magiczny świat prehistorii, bo tu każda skamieniała istota ma swoją legendę i podanie utrzymane w konwencji regionalnej, a niektóre z nich nawiązują do ludowych wyobrażeń.

Rezerwat „Skamieniałe Miasto” położony jest w Dolinie rzeki Białej na Pogórzu Ciężkowickim. Rzeka Biała Tarnowska jest prawobrzeżnym dopływem Dunajca, a jej dolina stanowi bardzo ważny korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym i regionalnym, spajający ze sobą cenne obszary objęte ochroną w sieci Natura 2000. Na terenie Doliny Białej Tarnowskiej wyznaczono obszary NATURA 2000 ze względu na występowanie chronionych i rzadkich gatunków ryb (boleń, brzanka, głowacz białopłetwy, minóg strumieniowy i łosoś - aktualnie pochodzący z zarybiania prowadzonego

Fot. AJ

przez WWF), a także, ze względu na unikalną roślinność kamieńców nadrzecznych.

Oprócz wspomnianych powyżej walorów przyrodniczych, które czynią ten region wyjątkowym, ogromną rolę w tworzeniu historii i współczesności mają ludzie, ich kultura i tradycja ukształtowana przez stulecia. Jednak w miarę upływu wieków wiele wartości tego dziedzictwa straciło swój magiczny charakter, stając się barwnym reliktem przeszłości i elementem zabawy, jak również źródłem dochodu dla lokalnej społeczności. Gmina Ciężkowice posiada bogate tradycje w promocji kultury ludowej. Promocja regionalnych zwyczajów odbywa się poprzez organizację festiwali, jarmarków, czy festynów. Jest to okazja do zaprezentowania twórczości regionalnej i ich twórców. Najważniejszą tego typu imprezą w gminie jest Pogórzański Jarmark Artystów i Rękodzielników, organizowany w lipcu w Ciężkowicach. Jarmark jest okazją do zakupu wyrobów rękodzieła i zabawy. Podczas trwania imprezy występują lokalne zespoły muzyczne. Najbardziej znani to „Pogórzanie” i Kapela z Jastrzębi.

Wyjątkowym sołectwem w gminie, które w sposób szczególnie staranny pielęgnuje swoje

Fot. M.Migurski

tradycje i bardzo o nie dba jest Jastrzębia. Co roku, w tej miejscowości, w trakcie „Święta Wsi” odbywają się przeglądy obrzędów ludowych. Kapela folkowe prezentują i przypominają lokalne zwyczaje i niezwykle ciekawe tradycyjne obrzędy. Natomiast całe dziedzictwo kulturowe sołectwa

znalazło swoje miejsce w Muzeum Etnograficznym „Grociarni” zgromadzone zostały tam wszelkie narzędzia do pracy w rzemiośle oraz przedmioty codziennego użytku, niezbędne przy obowiązkach domowych, których w przeszłości używali mieszkańcy tego regionu.

Wśród imprez plenerowych planowanych dla lokalnej społeczności jak i dla turystów organizowane jest w sierpniu już od dwóch lat „Święto

Fot. AJ

Rzeki, oraz „Opowieści z widokiem na Rzekę Białą” w Ciężkowicach. Impreza ta ma na celu zwrócić uwagę lokalnej społeczności na walory przyrodnicze tego miejsca oraz konieczność ich ochrony i właściwego korzystania z tych terenów. Impreza współfinansowana została z funduszy EOG w ramach projektu "Unikalne walory doliny rzeki Białej wartością społeczną i ekonomiczną regionu" Natomiast organizatorami imprezy były Centrum Kultury i Promocji Gminy Ciężkowice i Polski Klub Ekologiczny.

Zapraszamy na Pogórze Ciężkowickie - naprawdę warto!

Przydatne adresy:

www.ciezkowice.pl

www.muzeum.ciezkowice.pl

www.wirtualneciezkowice.pl

www.facebook.com/skamienialemiasto

Brudne pieniądze, krwawy zysk

„Wzrost ekonomiczny i rozwój biznesu musi być prowadzony w sposób zrównoważony w najszerszym rozumieniu tego słowa – ekonomicznym, społecznym i ekologicznym. Inwestowanie i działalność biznesowa zawierać musi korporacyjne zobowiązania do zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności oraz spełniać najwyższe standardy etyki biznesowej”

Sekretarz Generalny ONZ Ban Ki-moon

Jak bardzo odeszliśmy od tego ideału, wystarczy tylko wychylić się poza granice Unii Europejskiej i okazuje się, że zupełnie inne standardy obowiązują inwestorów, tych samych którzy w Europie wyjątkowo dbają o swoją opinię i udowadniają społeczne zaangażowanie. Popularne jest inwestowanie w nieprzetworzone towary rolne i surowce naturalne, ponieważ gospodarka europejska, amerykańska, australijska muszą mieć zagwarantowany dostęp do tanich surowców. W krajach rozwijających się mieszkańcy najczęściej nie czerpią z eksportu surowców praktycznie żadnych korzyści. Ponadto zyski wielu przedsiębiorstw branży wydobywczej wykazywane są w rajach podatkowych i w ten sposób nie podlegają opodatkowaniu. Przed wszystkim łamane są prawa pracownicze na

równi z niszczeniem środowiska. Dochodzą do tego przymusowe wysiedlenia i wszechwładna korupcja. Liczy się tylko szybki bezwzględny zysk, po wyeksploatowaniu danego terenu inwestor odchodzi zostawiając ruiny: zniszczone środowisko, nędzarzy bez pracy, glebę, której już nie da się uprawiać i wodę której nie da się pic. Jakże to firmy?

Problem dotyczy renomowanych światowych koncernów, np. Anglo American, Coca-Cola, EADS, H&M, Rio Tinto, Shell czy Samsung. Wszystkie z nich prowadzą programy społecznie odpowiedzialnego biznesu w Europie, jednocześnie łamiąc prawa pracownicze i środowiskowe w krajach Globalnego Południa. Inwestorzy ci często łamią międzynarodowe normy, m.in. Powszechną Deklarację Praw Człowieka, standardy Międzynarodowej Organizacji Pracy, Wytyczne OECD dla Przedsiębiorstw Wielonarodowych, Konwencję o Amu-

Fot. raport Brudny zysk; Centrum CSR.PL

Ekologia w wielkim mieście

nicji Kasetowej, embarga na broń, a także regulacje obowiązujące w poszczególnych krajach. Nie brak im środków na swoje inwestycje, prowadzone w tak kontrowersyjny sposób. Zawsze znajdują się banki, które pomogą, nie patrząc na skutki uboczne danej inwestycji: BNP Paribas, Deutsche Bank, ING, Allianz, UniCredit, Commerzbank, KBC. Trójka liderów czerpiących zyski z łamania praw człowieka i niszczenia środowiska w roku 2011 to: BNP Paribas – 13 323 mld €, Deutsche Bank – 9 590 mld € i ING – 6 528 mld €. Wszystkie trzy mają swoje oddziały w Polsce, a BNP Pa-

ribas prowadzi nawet bardzo przyjazną politykę dla organizacji pozarządowych. Może warto się chwilę zastanowić, czy chcemy korzystać z usług tych banków, czy warto naszymi pieniędzmi wspierać te banki, nawet proponujące bardzo korzystną lokatę? Czy chcemy korzystać z takich pieniędzy na których widać krew?

Maria Staniszevska

Do napisania tego artykułu korzystałam z raportu „Bрудny zysk” wydanego przez Centrum CSR.PL w ramach Polskiej Pomocy Rozwojowej

Projekt dofinansowany ze środków UE

Kampania „Finansowanie zrównoważonej przyszłości” *Financing sustainable future* jest dofinansowana ze środków Unii Europejskiej. Za treść artykułu odpowiedzialny jest Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach. Poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej

Fot. raport Bрудny zysk; Centrum CSR.PL

Bateria pomysłów, bateria nagród!

Dla uczestników i laureatów konkursu pt. **Bateria pomysłów powstały nagrody - gry planszowe** pt. **Zasilany wyścig** oraz **USB w kształcie baterii z hasłem nawołującym do właściwego postępowania z bateriami**. Każda szkoła, która przystąpi do konkursu, niezależnie od zajętego miejsca, otrzyma od nas kilka egzemplarzy tej kolorowej gry. USB przeznaczone są jako nagrody dla drużyn konkursowych ale także dla zwycięzcy miesiąca w elektronicznym quizie. O ile w konkursie głównym mogą wziąć udział wyłącznie uczniowie szkół podstawowych, to w elektronicznym quizie może wziąć udział każdy - szczegóły znajdują się na stronie www.bateriapomyslowquiz.pl [AJ]

Zapraszamy - atrakcyjne nagrody czekają!

Patronat Honorowy

Projekt Bateria pomysłów. Konkurs na najlepszą kampanię edukacyjną dotyczącą właściwego postępowania z bateriami skierowaną do rówieśników został objęty Honorowym Patronatem przez Ministra Środowiska i Ministra Edukacji Narodowej.

Projekt jest dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Projekt wspierany przez

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY KOŁO MIEJSKIE W GLIWICACH

Uznając prawo każdej osoby ludzkiej do życia w czystym i zdrowym środowisku za jedną z podstaw godnego życia oraz stojąc na stanowisku pełnego poszanowania integralności natury i zachodzących w niej zjawisk, Klub wyznacza sobie misję ratowania i poprawy stanu środowiska, ochrony **p r z y r o d y o r a z ż y c i a**

Cele działania Klubu są następujące:

- *uznanie zrównoważonego rozwoju jako podstawy polityki społeczno-gospodarczej państwa,*
- *ochrona środowiska, w tym ekologia rozumiana jako ochrona zwierząt, roślin i ochrona całego dziedzictwa przyrodniczego,*
- *ochrona krajobrazu naturalnego i dziedzictwa kulturowego,*
- *kształtowanie w społeczeństwie świadomości, że jakość życia zależy od racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i zachowania równowagi między środowiskiem a rozwojem cywilizacji,*
- *powszechna edukacja ekologiczna.*

Redakcja: Aleksandra Józewicz Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach ul. Ziemowita 1 III piętro skr. poczt. 489, 44-100 Gliwice www.pkegliwice.pl ;Tel/ Faks: 32 231 85 91 E-mail: biuro@pkegliwice.pl

www.pkegliwice.pl